

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

AQSH KITAPXANASI

*O'zbekstan ma'mleketlik ko'rkem o'ner ha'm
ma'deniyat instituti No'kis filiali studenti
Shamshetova Húrliman Salawatovna
Ilmiy basshi
Kitapxana –xabar iskerligi qániygeligi
a'ga oqitwshi
Sharipova Dilbarxan Atajanovna*

Anotaciya : Maqalada AQSH Kongress kitapxanalariniń túrleri, eń iri kitapxanalariniń atalıwı, mazmun- mánsi, ózgeshelikleri, kitapxanalariniń jámiyettegi ornı haqqında sóz etiledi.

Tayansh so'zler : Kongress kitapxanası, Yaponiya kitapxanalar menen baylanıslılıgı, jámiyet, kitapxananiń rawajalanıwı, wazıypaları.

Аннотация : В статье говорится о типах библиотек Конгресса США, названиях крупнейших библиотек, содержаниях - сущности, свойствах и роли библиотек в обществе.

Ключевые слова : Библиотека Конгресса, взаимоотношения с японскими библиотеками, общество, развитие библиотек, задачи.

Annotation : The article talks about the types of US Congress libraries, the names of the largest libraries, content - essence, properties, and the role of libraries in society.

Key words : Library of Congress, relationship with Japanese libraries, society, library development, tasks.

AQSH Kongress kitapxanası bolıp, 1800-jılda shólkemlesken hám XX ásir baslarında 1 million kitap fondına iye bolıp, jáhán degi eń úlken kitapxanalardan biri dárejesine erisken. XX ásirdeń birinshi on jıllıqlarında Kongress kitapxanası rus sawdageri G. V. Yudinniń 80 mln fondtan ibarat bolǵan kitapların, Romanovlar shańaraǵına qarastı kitaplar toplama, ertedege ivrit hám ertedege Qıtay qoljazbaların, inkunobulaların eń ájayıp komplekslerinen ibarat bolǵan kitaplardı qolǵa kiritip óz fondın jáne de bayıttı. Ekinshi jahán urısınan keyin Kongress kitapxanası uz fondın shet el mámleketlerden satıp alınǵan kitaplar esabınan bayıtıw menen birge, urıstan zálel ko'rgen mámleketlerde kitapxanaların fratizimin shólkemlestiriwde de aktivqatnasti. 1960 jıllardan baslap Kongress kitapxanası kitaplar hám qol jazba hújjetlerdiń saqlanıwı mashqalası boyınsha da keń ko'lemli islerdi alıp bardı. Kongress kitapxanası (The Library of congress), AQSH Milliy kitapxanası — jáhán daǵı eń iri kitapxanalardan biri. 1800-jılda AQSH kongressi tárepinen Prezident T. Jeffersonning kitapxanası negizinde qurılǵan. Jáhándiń 450 den artıq tillerindegi 90 mln. den zıyat baspa nusqa saqlanadı (2002). Tiykarlanıp, húkimet shólkemleri, izertlew mákemeleri, ilimiy xızmetkerler, menshikli firmalar hám sanaat

kompaniyalarina, sonin menen birge, keñ jamiyetshilikke xizmet korsetedi. Kongress kitapxanası universal fondı künine 31 mln baspa birlik menen toldırıldı ; jahan boyınsha eñ ülken haritalar (3 mln. den artıq), 3, 5 mln. den artıq muzıka — nota ádebiyatları, 30 mln. den ziyat qo'lyozma materiallar, ülken muğdardagi kinofilmlar, mikrofilmlar fondiga iye. AQSH prezidentleri shıqqan kitap jıynaqları 5, 5 miñnen aslam, Kitay hám yapon ádebiyatları, kem ushraytuğın Amerika baspaları saqlanadı. Kongress kitapxanası 1500 miñnan ziyat kitapxanağa 20dan artıq kitapxanalar arqalı xızmet korsetedi. 20-ásir basınan baslap Amerikadagi 117000 ge jaqın basqa kitapxanalar kataloglar menen tamiyinleydi. Amerika kitapxanası Indiya hám Qospa Shtatlar ortasındağı doslıq simbolı bolıp tabıladı. Qospa Shtatlar zamanagoy Indiya menen elshi almasqan birinshi mámleket boldı. AQSh húkimetiniñ Nyu-Dehlida islengen birinshi diplomatik shólkemi 1941-jılda Kochin Hausdagi prezidenttiñ jeke wákiliniñ mekememesi edi. Ofis 1943-jılda Bahavalpurdagi uyge kóship ótti. 1947-jılda Indiya gárezsizlikke eriwgech, Bahavalpur úyinde tolıqqonli Amerika elshixonasi dúzildi. Elshixona 1959 -jılda Chanakyapuri qalasına kóship ótti. AQSh elshisi Timoti J. Romerning zayıpı Nyu-Dehlidagi on dana mektepke 1000 ta kitap sıylıq qılıw dásturinde kitaplar Amerika Qospa Shtatlarınıñ házirgi birinshi xanımı ortasındağı doslıq belgi ekenligin aytıp ótdi. Jaña Dehlida jaylasqan Kitapxana hám kitaplar mekememesi (LBO), házirde Informaciya resursları mekememesi (IRO) Amerika kitapxanası hám kitap mekememesi qadağalawı astında bolıp, ol ulıwma kitapxana programması boyınsha basshılıq etedi,

Kitapxana materialların tañlaw boyınsha siyasat bağdarın tamiyinlew, barlıq baspalar hám baspa kitapxana materialların oraylastırılğan satıp alıw hám texnikalıq qayta islewdi tamiyinlew, sonday-aq jaña materiallardı kiyim shkafına tayın jağdayda buyırtpa qılıw, qabıllaw, qayta islew hám tarqatıw, pútkil Indiya kitapxana fondlarınıñ kompyuterlestirilgen birlespe katalogın júrgiziw hám basqalar. Amerika kitapxanası, Amerika jamiyeti, mádeniyatı hám Amerika jamiyetin xarakteristikalaytuğın soñğı kitaplardı óz ishine alğan temalarda estelik ilajların joybarlastırılmaqta. Amerika hám Indiyaniñ informaciya texnologiyaları boyınsha joqarı bahanı esapqa alğan halda, kitapxana aғzalarına Qospa Shtatlardagi turmıs hám mádeniyat menen baylanıslı túrli temalarda kerekli mağlıwmatlardı toplawda járdem beretuğın informaciya sistemasına iye.